

Pozni fevd.: Velika geo.odkritjato je čas od srede 15.st.do začetka buržuaznih revolucij. V Angliji se zaključijo v 2./2 17.st. z uvedbo parlamentarizma,v Franciji pa l.1789.Velik del Evrope zaključijo s pomladjo narodov (1848), Rusija l.1861, Turčija Šele po 1.sv.vojni. 1.Turki s padcem Carigrada prekinajo trgovino z Azijo;2.**Evr.države** začnejo iskati nove poti.Zemlja je okrogla!Španci 12.10.1492 odkrijejo San Salvador.Amerika se imenuje po Amerigu.L.1496 Diaz odkrije Rt dobrega upanja (J Afrika).L.1498 da Gama odkrije pot v Indijo.Portugalski s tem prevzamejo trgovino z začimbami biseri,svilo.Ustanavljajo kolonije, ne zavzamejo notranjosti.Angleži in Francozi odkrijejo S. Ameriko,Novo Fundlandijo,zaliv Sv.Lovrenca,Kanado,Med 1519-23 Magellan obpluje zemljo.Za odkritelji pridejo osvajalci(konkvistadorji).Znan Cortez:osvoji deželo Aztekov(Mehika, sr.Amerika).Opiši kulture in živali,ki so jih prinesli.Tudi boleznii.//V glavnem ustanovitev kolonij,glavnina živi v mestih,nekateri vodijo plantaže(cuker,tobak,kakav,kava;monokult) Indijanci opravljajo težka dela.Za nekatere je to El Dorado.Veliko Indijancev umre-črne kože.//**Posledice:**Evropa dobi krompir,koruzo.Veliko žlahtnih kovin->inflacija.Center trgovine gre iz Sredozemlja na obale Atlantika.Sedaj Antwerpen,prej Benetke.Začne se razvoj **založništva in manufakture:** tekstil, usnjarstvo, rudarstvo. Začnejo ustanavljati velike obrtne delavnice(ročno delo-manus facere).Delo opravljajo sistematično.Zaposlili so se lahko nekvalificirani delavci,ženske.Za proizvodnjo potrebni:osn.kapital,svobodna delov. sila,tržišče.Vse to predstavlja začetek kapitalistične proizvodnje,ki je ustvarila pogoje za prvotno akumulacijo kapitala,ki je ponekod(Ang,Nem)potekala nasilno; predvsem pridobivanje svobodne delovne sile.

Kmečki **upori:**že v 14.st.se zaostrojo odnosi med plemstvom in kmeti->stoletna vojna med Fr.in Ang.Zaostritev odnosev do cerkve,NE do vere.Pojavijo se verske ločine;zahtevajo vrnitev na evangelistične osnove.V 14.-15.st. Jan Hus zahteva razdelitev cerkvene zemlje in sv.pismo v domačem jeziku.Iz 15.-16.st.se zaostrojo odnosi med plemstvom,kmeti, duhovščino in meščanstvom.Položaj kmeta se poslabša,upori se nadaljujejo v 17.st.// **Vzroki** za upore:povečanje davčne naturalne osnove zaradi centraliz.drž.oblasti;zaradi dotoka žlahtnih kovin inflacija->ukinjanje denarnih dejstev,vračanje na naturalne;zaradi pomembnosti poljedelstva zemljo spreminjajo v obl.površine,ki postanejo pridelna zemlja->povečanje tlake;Vpliv turških napadov;nastradajo kmetje;turki vse pokradejo in... Nov davek-turški pfening,za obrambo pred turki.Največji upor je bil l.1525 v nemčiji. Tj. nemška kmečka vojna.V sloveniji:prvi l.1478 na koroškem; največji l.1515 (kranjska, štajerska,koroška);1572-1573 hrvaško-slovenski(Matija gubeč);1623 na Vranskem; 1713 v tolinu.//**Vzroki za neuspeh:**neorganiziranost upornikov(vojaško);neizdelan program (zaupanje v cesarja);slaba oborožitev.

Ne uspe vrniti katol.Za njo pride Elizabeta I..Izpelje cerkvene reforme,premaga Špance na morju->ang.vlada morju;konkurenca Fr,Nl.Po njeni smrti zavladajo Stuarti.Za časa Elizabete so ang.protestanti poskušali izriniti kalvinistični nauk. To so puritanci.Začeli so jih preganjati,ti so šli v Ameriko,skupaj z Nizozemci ustanovijo Novi Amsterdam (NYC).Angleži prevladajo,začnejo se naseljevati pod Apalače ter do Mississippija in Missourija.Nastane 13 kolonij,ki v 18.st.postanejo samostojne->ZDA. Veliki cerkveni zbor v Tridentu (60.leta 16.st) sklican zaradi utrjevanja položaja rim. cerkve,ki se je delila od protestant.Sklenili so:postavitev zapovedi(katekizem);kanonsko pravo razlaga LE papež;prepoved simonije(prodaja cerk.služb);uvedba višje izobrazbe duhovnikov;Uvedba cerkvene cenzure(librum prohibitorum);za obrambo cerkve,papeža in vere ustanovijo inkvizicijo(obtožbe heretikov,svobodomiselnih)///Jezuiti dobijo popolno prevlado nad šolstvom v katol.deželah.Tudi vpliv na politiko(v pomoč inkvizicija). Velik vpliv v Šp.,Fr. S pomočjo regentke Katarine Mediči odločajo o verskih vojnah. L.1572 znana barotomejska noč(Ob kronanju novega kralja-hugenota-v parizu pobilih 10.000 protestantov).Verske vojne se navidezno zaključijo l.1589,ko je podpisan nantski edikt-dovolil svobodo izpovedi.Za časa Ludvika 13.in kardinala Richelieuja država postopno prehaja v katolištvo(nazaj).Nemčija:po Augsburškem miru 1555 niso rešeni vsi verski konflikti.Na češkem pride do spopada med katoliki-protestanti.1618-1648->30-letna vojna.Nemčija se razdeli na veliko delov(katol. prot.) Pomagajo jim Šved,Nl,Fr,Šp. Vojna se konča z westfalskim mirom,ki razdeli Nemčijo na drž.enote (tudi versko).To pomeni konec Sv.rimskega cesarstva nemške narodnosti l.1806 (padec Napoleona).